

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Юридичний факультет
Кафедра цивільного права та процесу

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Корпоративне право»
на тему: «ПІДСТАВИ НАБУТТЯ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА»

Студентки 5 курсу, групи ПРМ-12

Галузі знань 08 «Право»

Спеціальності 081 «Право»

Федишин Т.О.

Керівник: Паславська О. Я.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS_

Члени комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2017 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗМІСТ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА.....	6
1.1 Поняття корпоративного права.....	6
1.2 Ознаки та сутність корпоративного права.....	13
РОЗДІЛ 2 ВИНИКНЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН.....	19
2.1 Набуття корпоративних прав на підставі правочину.....	19
2.2 Створення господарської організації як підстава набуття корпоративних прав.....	24
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН.....	28
ВИСНОВОК.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36

ВСТУП

Актуальність дослідження. Корпоративне законодавство в Україні перебуває на певному етапі розвитку, оскільки на законодавчому рівні існує багато спірних моментів, які в подальшому породжують утворення корпоративних конфліктів. Актуальність даної теми зумовлена тим, що на сьогоднішній день не існує чітко регламентованих норм, які б змогли врегулювати такі складні суспільні правовідносини, як корпоративні. На практиці регулярно правники стикаються з проблемами визначення моменту виникнення корпоративних правовідносин, яке напряму пов'язане з підставами набуття корпоративних прав. Тому виходячи з вищевикладеного існує нагальна потреба вдосконалення законодавчої бази, заповнення прогалин та виправлення колізій у нормативно-правових актах. Наша держава перебуває на шляху євроінтеграції, а отже повинна якісно покращувати рівень правової, законодавчої сфери. Формування демократичної, незалежної держави потребує перебудови принципів функціонування управління корпоративними правами.

З'ясування особливостей корпоративних відносин має не лише теоретичне, а й практичне значення, адже дослідження даної тематики дасть змогу краще захищати права та інтереси учасників таких правовідносин. Існує потреба законодавця створити дієві механізми, які дозволять зберігати баланс інтересів суб'єктів корпоративного права. Варто здійснити ряд доповнень до законодавства, які б змогли не допустити зловживання правами та втрату контролю над кооперативними відносинами, мінімізувати згубний вплив на зовнішні відносини корпорацій. Термін „корпорація” в національному цивільному законодавстві відсутній, а Господарський кодекс України містить певні хибні норми. Тому з огляду на стан речей є необхідність у вірному тлумаченні понять у сфері корпоративних відносин. Напевне на сьогоднішній день корпоративні правовідносини єдиний вид суспільних відносин, який зумовив таке різноманіття визначень та поглядів. Довкола корпоративних прав завжди ведуться дискусії, тому що навіть Цивільний кодекс України не містить визначення корпоративних відносин.

Отже, зазначене свідчить про потребу виокремлення корпоративних відносин, визначення об'єкту з приводу якого вони виникають.

Дослідженню підстав набуття корпоративних прав присвячені роботи: С. В. Батрина, І.Т. Тарасова, Н.С. Бутрин, В.М. Кравчук, А.М. Сороченко, О.М.Вінник, О.А. Воловик, І.Б.Сарақун, О.Р. Кібенко, Е. Голодницький, О.С. Швиденко, В.П. Мозоліна та багато інших.

Однак дана тема потребує кращого вивчення для деталізації кожної з підстав набуття корпоративних прав, щоб уникнути конфліктів на практиці. У сьогоденні існує інтерес до кооперацій та відносин пов'язаних з ними, через появу значної кількості юридичних осіб приватного права.

Метою даної статті є дослідження підстав набуття корпоративних прав за законодавством нашої держави, ознайомлення з думками науковців із зазначеного питання та формування на основі досліджуваної проблематики власної правової думки.

Завданням дослідження є: 1) розглянути поняття „корпоративне право”;2) виокремити та висвітлити кожна з підстав набуття корпоративних прав;3) ознайомитись з позиціями науковців даного питання.

Об'єктом даної роботи є корпоративні відносини та права, що їх породжують.

Предметом дослідження є підстави за яких здійснюється набуття корпоративних прав.

Корпоративне господарювання займає важливе місце в державі, адже воно з кожним роком набуває більшої ваги. Корпоративне право займає великий сегмент суспільних відносин в системі приватного права. Проте процес розвитку приватного права України ще не скоро можна буде назвати завершеним. При цьому рушієм для вдосконалення напрямів розвитку цього інституту є практика. Варто погодитись з тим, що у цивільній доктрині містяться категорії, що здатні вирішити проблеми корпоративного права. Але в законодавстві накопичились норми, що створюють колізії, і примушують створювати та вдосконалювати чинне законодавство.

Головним завданням у діяльності держави має стати уніфікація українського законодавства з європейським та гармонізація внутрішньої державної нормативної бази. Зрозуміло, що найактуальнішою проблемою нині є проблема захисту корпоративних прав, яка виникає у сфері юридичної практики.

Кожна зазначена проблема потребує ґрунтовних теоретичних досліджень із відокремленням специфічних ознак.

Відповідно до поставленої мети і задач у дослідженні було використано загальнонаукові та спеціальні наукові методи пізнання правових явищ, а саме : порівняльно-правовий, формально-логічний, системно-структурний, діалектичний тощо.

РОЗДІЛ 1 ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗМІСТ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА

1.1 Поняття корпоративного права

Розглядаючи потребу визначення поняття «корпоративного права», існує необхідність врахування поділу права на об'єктивне (сукупність діючих у країні юридичних норм, правил і принципів) і суб'єктивне (визнається за певним суб'єктом), обумовлений спеціально-юридичними та соціальними закономірностями. Деякі правники розрізняють суб'єктивне право у ширшому та вузькому розумінні. Об'єктивне право у широкому розумінні – це спектр усього, що впливає з чинних правових норм для його особи та характеризує його як суб'єкта права. Визнання особи й організації суб'єктом права дістає виявлення у тому, що вони через норми об'єктивного права набувають якостей учасників відповідних правовідносин. Суб'єктивне право у вузькому розумінні розглядається як право (можливість певної поведінки) особи, передбачене правовою нормою.

Суб'єктивне право як єдине поняття, вважають науковці визначають його як викликану об'єктивним правом міру імовірної поведінки уповноваженого суб'єкта. Зміст суб'єктивного права, на їх думку, охоплює три правомочності: 1) право дію – право уповноваженого суб'єкта на вчинення певних дій; 2) право вимоги – право вимагати певної поведінки від інших осіб, що надходить від уповноваженого суб'єкта; 3) право претендувати – право уповноваженого суб'єкта на звернення до державних органів за захистом своїх порушених прав [11].

На основі вище зазначеного, можемо зробити певні висновки, що об'єктивне та суб'єктивне розуміння корпоративного права, є схожим але зовсім не тотожними поняттями, які знаходяться у різних сферах. Об'єктивне право схоже на інші інституційні права, включає цілий масив норм, що регулюють однорідні відносини, закріплюючи за суб'єктом ряд прав та обов'язків. У такому випадку дане поняття можна ототожнити з поняттям «корпоративне законодавство».

Проте, якщо брати суб'єктивне право то воно належить конкретному суб'єкту учаснику корпоративних правовідносин, які знаходяться у сфері правового регулювання. Можна зазначити, що об'єктивне розуміння корпоративного права вказує нам на сукупність норм, що регулюють дану сферу правовідносин, а суб'єктивне розуміння вужче по своїй природі, адже стосується виключно учасника відносин та його можливості певної поведінки. У теорії існує досить велика кількість думок та поглядів та визначення поняття корпоративне право. Правознавці стверджують, що корпоративне право це сукупність правових норм, які врегульовують та захищають цивільні та інші відносини, що виникають між акціонерами, учасниками і корпорацією, між учасниками чи акціонерами з приводу реалізації їх права власності на частку в статутному фонді корпорації. Досить різким є визначення корпоративного права як галузі права що регулює суспільні відносини, які виникають між учасниками, юридичними особами та їх органами у зв'язку із створенням, управлінням та припиненням юридичних осіб.

На мою думку найкраще визначення корпоративного права має розпочинатися з того, що корпоративне право це інститут права, сукупність юридичних норм і правил, що регулює корпоративні відносини. Такий інститут є міжгалузевим утворенням. Варто зазначити що корпоративне право є кістяком корпоративного законодавства, а останнє є формою вираження корпоративних прав. Саме поняття корпоративного законодавства є вужчим по значенню ніж корпоративне право, адже перше є лише нормативної частиною. Корпоративні права мають відносний характер, тобто вони виникають щодо конкретної юридичної особи.

Враховуючи вищезазначене, можна запропонувати таке визначення: корпоративні права — це сукупність правових можливостей учасника певної юридичної особи, зміст яких визначається її організаційно-правовою формою.

Корпоративні права можна вважати специфічним об'єктом цивільних правовідносин. Корпоративні права можуть перебувати у різних формах: як частка в статутному капіталі господарського товариства, визначена в статуті, як пай в кооперативі, як акція. Зовнішній прояв, зовнішня фіксація корпоративних прав не міняє на їх сутності. Ззовні корпоративні права можуть відображатись в інших об'єктах — до прикладу, акціях.

Корпоративне право в об'єктивному значенні - це сукупність правових норм, які встановлюють, регулюють і охороняють цивільні правовідносини, що виникають між акціонером, учасником і самою корпорацією, а також між самим учасником чи акціонером у процесі реалізації їх права власності на акцію чи права власності на частку в статутному фонді підприємства, установи, організації.

Корпоративне право в суб'єктивному значенні - це сукупність прав, які виникають у акціонера чи учасника корпорації через набування ним права власності на акції, права власності на частку в статутному фонді ТОВ та ТДВ які закріплені в чинному законодавстві України та внутрішніх нормативних актах самої корпорації. Основу корпоративних відносин становить зв'язок між засновниками, учасниками та підприємством, установою, організацією усіх форм власності. Особливість корпоративного права у тому, що воно складається з ряду прав, кожне з яких можна назвати корпоративним правом. Це право на одержання дивідендів, право на управління, право на отримання частини прибутку тощо.

Відповідно до ст. 167 ГК корпоративні права — це права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами.[7]

Як бачимо Господарський кодекс України розглядає корпоративні права не як право власності на частку в статутному фонді, а як правові можливості суб'єкта, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації. Звичайно термін корпоративне право виник досить давно у вітчизняному законодавстві проте точного визначення досі не існує. В українському законодавстві існує певна дилема колізійність норм. Думки правників сходяться на тому, що корпоративне права займають самостійне місце серед інших цивільних прав. Важко не помітити цивільно-правову основу корпоративного права, такі права мають зобов'язальний характер. Усі розуміють і поділяють погляди що корпоративні права складаються з частки так званих організаційних відносин в основу яких покладено організаційні права. Існують думки і з приводу того, що корпоративні права є приватним правом особи, міра можливої поведінки, яку сам власник може здійснити. Варто зазначити, що у національному законодавстві перелік визначень корпоративних прав не є вичерпним. Проводиться певна аналогія з корпоративними правами та правом учасника товариства. Існує і думка, що корпоративне право у своєму суб'єктивному значенні це право регламентоване законом та внутрішньо нормативними актами, які утворюються у акціонера чи учасника корпорації через набуття ним відповідного права власності на акції, права власності на частку в статутному фонді ТОВ та ТДВ, які закріплюються в національному законодавстві України та внутрішніх актах самої корпорації. Під можливостями у суб'єктивному розумінні потрібно вбачати сукупність майнових та немайнових прав. Існує також інше твердження, що корпоративне право – це підгалузь господарського права, сукупність юридичних норм, які покликані врегулювати правовий статус, етапи створення, реорганізації, ліквідації підприємницької діяльності, а також правила проведення операцій з частками в статутному капіталі юридичної особи будь якої форм власності. Для України корпоративне право є порівняно новою тенденцією у юриспруденції.

Нормативні визначення поняття корпоративного права можна знайти у Господарському кодексі України, Податковому кодексі України та звичайно ж у Законі України „Про акціонерні товариства”. Автори, які займаються вивченням термінологічного апарату корпоративного права в Україні, запропонували такі тлумачення корпоративних прав:

Корпоративні права — це сукупність прав учасника юридичної особи, зміст яких визначається її організаційно-правовою формою та установчими документами. Це визначення використовує інший термін, який також потребує визначення, — «учасник юридичної особи». Зазначимо, що визначення поняття «учасник юридичної особи» (тобто суб'єкта корпоративних відносин) в українському законодавстві немає. Натомість, українське законодавство користується термінами «засновник», «учасник», «член», «вкладник», «власник майна», «власник підприємства»[14]. До числа переліку слід включити і іншого не менш важливого суб'єкта корпоративних відносин — акціонера. Існує у теорії і таке визначення корпоративні права́ — це права особи, які виникають по-перше з права власності на акцію акціонерного товариства, також з права на частку у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю або іншої юридичної особи, статутний капітал якої поділений на частки, та у останньому варіанті з права на вклад до статутного капіталу юридичної особи у разі, якщо такий капітал особи не розділений на частки (до прикладу, приватних, дочірніх, та інших підприємств).

Як ми бачимо через призму нашого невеличкого дослідження понятійного апарату терміну „корпоративне право”, існує велика кількість розумінь та тлумачень. Проте варто зазначити, що єдиного вірного варіанту виділити не можливо, але найправильнішим рішенням буде розділяти визначення корпоративного права на суб'єктивне та об'єктивне. Корпоративне право займає великий сегмент суспільних відносин в системі приватного права.

Проте процес розвитку приватного права України ще не скоро можна буде назвати завершеним. При цьому рушієм для вдосконалення напрямів розвитку цього інституту є практика.

Довкола корпоративних прав завжди ведуться дискусії, тому що навіть Цивільний кодекс України не містить визначення корпоративних відносин. Полегшення наукового осмислення фундаментальних категорій того, що вирішення проблем корпоративного права насамперед слід шукати в доктрині цивільного права. На сьогоднішній день певною мірою затихли суперечки щодо поняття корпоративного права та корпоративних відносин як основоположних категорій цього інституту. Корпоративне законодавство в Україні перебуває на певному етапі розвитку, оскільки на законодавчому рівні існує багато спірних моментів, які в подальшому породжують утворення корпоративних конфліктів. Актуальність даної теми зумовлена тим, що на сьогоднішній день не існує чітко регламентованих норм, які б змогли врегулювати такі складні суспільні правовідносини, як корпоративні. На практиці регулярно правники стикаються з проблемами визначення моменту виникнення корпоративних правовідносин, яке напряму пов'язане з підставами набуття корпоративних прав. Тому виходячи з вищевикладеного існує нагальна потреба вдосконалення законодавчої бази, заповнення прогалин та виправлення колізій у нормативно-правових актах. Наша держава перебуває на шляху євроінтеграції, а отже повинна якісно покращувати рівень правової, законодавчої сфери. Формування демократичної, незалежної держави потребує перебудови принципів функціонування управління корпоративними правами. Сьогодні проблема правового регулювання корпоративного права не є проблемою браку законодавчих актів, а навпаки – існує надто велике нагромадження нормативного масиву, яке не вирішує проблеми, не закріплює чітко правила та норми, а створює лише колізії. Співвідношення приватного права та корпоративного як загального та спеціального дозволяє застосувати загальні положення цивільного права за відсутності спеціальних норм. Термін „корпорація” в національному цивільному законодавстві відсутній, а Господарський кодекс України містить певні хибні норми. Тому з огляду на стан речей є необхідність у вірному тлумаченні понять у сфері корпоративних відносин.

Напевне на сьогоднішній день корпоративні правовідносини єдиний вид суспільних відносин, який зумовив таке різноманіття визначень та поглядів. Довкола корпоративних прав завжди ведуться дискусії, тому що навіть Цивільний кодекс України не містить визначення корпоративних відносин.

1.2 Ознаки та сутність корпоративного права

З самого визначення корпоративних прав ми можемо виділити ряд ознаки цих прав. По-перше ці права належать будь-якій фізичній або юридичній особі, згідно з ч. 2 ст. 167 ГК України, проте законом можуть бути передбачені і обмеження щодо володіння корпоративними правами та (або) їх здійснення[7]. Розглянемо і другу особливість ці права зумовлюються належністю особі частки в статутному фонді (майні) господарської організації (тобто така організація повинна мати корпоративний устрій — її статутний фонд або майно має бути поділеним на частки. Звичайно, що відповідно до національного законодавства корпоративні права складаються з тріади фундаментальних прав: право на управління господарською організацією; право на отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної господарської організації; право на отримання активів даної господарської організації в разі її ліквідації, а також можуть включати інші права, передбачені законом або установчими документами.

По своїй сутності корпоративні права мають двійну правову природу. З однієї сторони, права особи, що впливають із участі у статутному фонді (майні) корпорації, а з іншого — безпосередньо такі об'єкти прав власності, як акції, частки у статутному фонді (майні), паї. Право власності на корпоративні права певною мірою обмежені умовно. Такі об'єкти як акції, частки перебувають у цивільному обігу з обмеженнями, встановленими національним законодавством та установчими документами і можуть розглядаються як особливі види майна. Відносно яких ж господарських організацій можуть виникати корпоративні права. У частині 1 ст. 167 ГК України вказується, що корпоративні права — це права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації[7]. Судячи з даного визначення, щоб у господарської організації виникли корпоративні права, вона має мати корпоративний устрій. Господарський кодекс як відомо не має визначення корпоративної господарської організації, але розкриває поняття «корпоративне підприємство».

Це підприємство, що утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та (або) підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Таким чином, законодавець відмовляється від більш широкої за змістом концепції корпоративних прав, закладеної в податковому законодавстві, і встановлює можливість володіння корпоративними правами тільки щодо корпоративних господарських організацій. Напевно, такий розуміння не є доцільним, бо незалежно від виду підприємства суть відносин, що виникають між засновником (учасником) та підприємством, однакова і комплекс прав, що належать засновникам унітарних та корпоративних підприємств, такими ж. Єдиною відмінністю є наявність у корпоративних підприємствах не одного, а двох і більше власників корпоративних прав, але й ця межа фактично може змінюватись із появою можливості створення одноособових товариств.

Обов'язковою ґрунтовною ознакою корпоративних відносин слід вважати наявність визначеного правотворцем об'єкта права корпоративної власності, наявність в учасника корпоративних прав особливого виду майнових прав. Що стосується об'єкта права власності учасників, то потрібно зазначити наступні ознаки: оборотоздатність, конкретна вартість, максимально легке відчуження, за потреби — виділення як частки у майні корпорації; передання на підставі універсального правонаступництва. Ця ознака дає нам можливість досягнути мети створення такої юридичної особи корпоративного типу та участі у корпоративних відносинах — права на отримання прибутку учасниками юридичних осіб. З'ясування особливостей корпоративних відносин має не лише теоретичне, а й практичне значення, адже дослідження даної тематики дасть змогу краще захищати права та інтереси учасників таких правовідносин. Існує потреба законодавця створити дієві механізми, які дозволять зберігати баланс інтересів суб'єктів корпоративного права.

Варто здійснити ряд доповнень до законодавства, які б змогли не допустити зловживання правами та втрату контролю над кооперативними відносинами, мінімізувати згубний вплив на зовнішні відносини корпорацій. Термін „корпорація” в національному цивільному законодавстві відсутній, а Господарський кодекс України містить певні хибні норми. Тому з огляду на стан речей є необхідність у вірному тлумаченні понять у сфері корпоративних відносин. Напевне на сьогоднішній день корпоративні правовідносини єдиний вид суспільних відносин, який зумовив таке різноманіття визначень та поглядів. Довкола корпоративних прав завжди ведуться дискусії, тому що навіть Цивільний кодекс України не містить визначення корпоративних відносин. З цього приводу недопустимим є визнання об’єктом права власності «права на частку у майні товариства», оскільки будь-яке підприємство — це цілісний майновий комплекс і, до того, на майно, передане у статутний капітал, не може одночасно визнаватися речове право за різними суб’єктами. Безперечно, що нормативні акти початку дев’яностих років запровадили категорію «права на частку», яка переноситься із одного нормативного акта на інший. Законодавець залишається у цьому плані консервативним, і відчуження корпоративних прав і донині має викривлений характер, легально втілюючись у форму виходу із корпорації і вступу в корпорацію. При цьому практика цивільного обороту де-факто визнає корпоративні права окремим майновим об’єктом цивільних прав [6, с. 135]. У більшості випадків корпоративні права визначаються наявністю майнової участі у статутному капіталі чи майні корпорації. Стає зрозумілим коли юридична особа створюється без формування статутного капіталу (приватне підприємство), тоді виникає питання: якщо у засновника відсутня частка у статутному капіталі підприємства у зв’язку із відсутністю його як такого, то він не набуває жодних прав на майно цього підприємства; на отримання частини прибутку від господарської діяльності; на отримання майна, що залишилося після ліквідації? [6, с. 137]. Таке питання у своїй праці зачіпає В. Василева.

Я вважаю, що думка про те, що корпоративні права потрібно трактувати як права учасника корпоративного підприємства, і тільки такого, що має статутний капітал. Ось розглянемо доприкладу майно повного товариства, воно ж не називається статутним, хоча, по суті, зрозуміло що воно є таким. Тому підсумовуючи вищевикладене треба сказати, що корпоративні права може мати будь-який учасник організації, який є організацією корпоративного типу. Суб'єктивне корпоративне право слід розглядати як такий собі об'єкт цивільних прав, що складається із цілого ряду самостійних по собі суб'єктивних прав. Вони в сукупності становлять зміст корпоративного права. До корпоративних прав відповідно до їх змісту включають права немайнового характеру, або їх ще називають організаційні права учасника, та майнові права. Корпоративне право входить в цивільний оборот завдяки наявності майнових прав. Майновий компонент робить корпоративне право вартісним, що привертає увагу учасників ринку. На сьогоднішній день не існує чітко регламентованих норм, які б змогли врегулювати такі складні суспільні правовідносини, як корпоративні. На практиці регулярно правники стикаються з проблемами визначення моменту виникнення корпоративних правовідносин, яке напряму пов'язане з підставами набуття корпоративних прав. Тому виходячи з вищевикладеного існує нагальна потреба вдосконалення законодавчої бази, заповнення прогалин та виправлення колізій у нормативно-правових актах.

Звичайно, що варто підсумувати усе вищезазначене та зазначити, що корпоративні права характеризуються наступними ознаками. Корпоративні права містять норми правил поведінки загального характеру, тобто регулюють розповсюджені дещо типові організаційні відносини, та поширюються здебільшого на усіх членів організації. Звичайно окрім загальності таких норм вони мають системний характер, їх умовно можна ділити на блоки покликані регулювати конкретні сторони діяльності корпорації. Звичайно варто не забувати про те, що дотримання та виконання таких норм є обов'язковим для учасників організації.

Формою закріплення корпоративних прав як правило є корпоративні акти, які поділяються на рівні залежно від юридичної чинності. Видаються такі норми органами керування корпорації і виражають волю усього колективу як автономне утворення. І найголовніше у випадку порушення таких норм вони забезпечуються примусом. Корпоративне право потрібно розглядати в суб'єктивному значенні і розуміти під цим терміном право особи, об'єднуючи зусилля та капітал, бути учасником (засновником) корпорації (юридичної особи корпоративного типу). Можна зазначити, що об'єктивне розуміння корпоративного права вказує нам на сукупність норм, що регулюють дану сферу правовідносин, а суб'єктивне розуміння вужче по своїй природі, адже стосується виключно учасника відносин та його можливості певної поведінки. По-перше ці права можуть належати будь-якій фізичній або юридичній особі, але, згідно з ч. 2 ст. 167 ГК України, проте законом можуть бути передбачені і обмеження щодо володіння корпоративними правами та (або) їх здійснення. Розглянемо і другу особливість ці права зумовлюються належністю особі частки в статутному фонді (майні) господарської організації (тобто така організація повинна мати корпоративний устрій — її статутний фонд або майно має бути поділеним на частки. Звичайно, що відповідно до національного законодавства корпоративні права складаються з тріади фундаментальних прав: право на управління господарською організацією; право на отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної господарської організації; право на отримання активів даної господарської організації в разі її ліквідації, а також можуть включати інші права, передбачені законом.

Обов'язковою ґрунтовною ознакою корпоративних відносин слід вважати наявність визначеного право творцем об'єкта права корпоративної власності, наявність в учасника корпоративних прав особливого виду майнових прав. Корпоративні права містять норми правил поведінки загального характеру, тобто регулюють розповсюджені дещо типові організаційні відносини, та поширюються здебільшого на усіх членів організації.

Звичайно окрім загальності таких норм вони мають системний характер, їх умовно можна ділити на блоки покликані регулювати конкретні сторони діяльності корпорації. Звичайно варто не забувати про те, що дотримання та виконання таких норм є обов'язковим для учасників організації.

РОЗДІЛ 2 ВИНИКНЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

2.1 Набуття корпоративних прав на підставі правочину

Відповідно до чинного законодавства чітко закріплені підстави набуття корпоративних прав. Розглянемо детальніше кожен із них.

В. М. Кравчук поділяє підстави набуття корпоративних прав за критерієм належності останніх. До первинних (коли набуття відбувається безпосередньо від юридичної особи) належать створення юридичної особи; прийняття учасника; придбанням акцій нової емісії; продаж акцій чи часток, які належать юридичній особі. До похідних (коли набуття корпоративних прав відбувається від учасників юридичної особи) – відступлення частки, продаж акцій, спадкування часток [8, с. 261]. Проте варто зазначити, що ряд правників вважають такий поділ досить спірним. Тому було розроблено деякі інші критерії розмежування підстав набуття корпоративних прав. На думку Бутрин Н.С., слід виходити з іншого критерію поділу. В теорії цивільного права підстави набуття права власності поділяють на первинні та похідні за критерієм правонаступництва [18, с. 99]. До первинних відносять способи, в основі яких правонаступництва немає, а до похідних – ті, що ґрунтуються на правонаступництві. До первинних підстав набуття корпоративних прав можна віднести: створення або участь у створенні юридичної особи; внесення внеску до статутного капіталу; прийняття учасника; емісія акцій. До вторинних: придбання акцій нової емісії; купівля-продаж, дарування, міна акцій (частки); спадкування; продаж акцій (частки), які належать юридичній особі [2]. Прийняття учасника також є однією із первинних підстав набуття корпоративних прав. Тому, що по суті таке право у особу виникає вперше, практики зазначають, що він фактично робить пропозицію спрямовану на набуття корпоративних прав, а корпорація в свою чергу цю пропозицію приймає коли ухвалює рішення про прийняття такого учасника. Велике значення поряд із визначенням підстав набуття корпоративних прав займає визначення моменту з якого ж особа набуває корпоративних прав.

В цьому аспекті існує певна проблема з визначенням, адже національне законодавство не містить чітких спеціальних норм, які б з легкістю вирішили це питання. В.М. Кравчук та І.Б. Саракун розділяють підстави виникнення корпоративних правовідносин на перісні та похідні. На думку вченого, створення товариства є головними первинними підставами виникнення корпоративних правовідносин, а похідними підставами є всі інші способи набуття участі у господарських товариствах, зокрема на підставі договору [14, с. 83]. Причому право участі виникає виключно первісним способом, оскільки воно є особистим, а тому не переходить до інших осіб. Подібну точку зору дотримується Е. Голодницький. До похідних підстав вчений відносить відчуження корпоративних прав на підставі договорів, надання відповідних прав у довірче управління на праві довірчої власності за договором управління майном, набуття корпоративних прав за рішенням суду тощо. Погодимось з точкою зору Е. Голодницького щодо того, що у разі набуття корпоративного права за цивільно-правовими угодами купівлі-продажу, міни, дарування моментом набуття корпоративних прав є момент укладення такого договору або момент, що визначається у договорі, але не раніше нотаріального посвідчення або державної реєстрації договору, якщо вони є обов'язковими за законом [14, с. 84]. До первинних підстав набуття учасником корпоративних прав вчені відносять, зокрема, створення засновником господарських організацій або підписку на акції при створенні акціонерних товариств, прийняття нових учасників в корпорацію за умовою підвищення установчого капіталу, внесення існуючим учасником додаткових вкладів при збільшенні установчого капіталу та інші. Однак дана тема потребує кращого вивчення для деталізації кожної з підстав набуття корпоративних прав, щоб уникнути конфліктів на практиці. У сьогоденні існує інтерес до кооперацій та відносин пов'язаних з ними, через появу значної кількості юридичних осіб приватного права.

До первинних належать способи, які не коріняться в правонаступництві, а до похідних ті, що базуються на правонаступництві. За такою класифікацією, до первинних підстав набуття корпоративних прав можна зарахувати:

- створення або участь у створенні юридичної особи;
- внесення внеску до статутного капіталу;
- прийняття учасника з одночасним збільшенням статутного капіталу;
- емісія акцій.

До вторинних підстав належать такі:

- придбання акцій нової емісії;
- купівля-продаж, дарування, міна акцій (частки);
- спадкування;
- продаж акцій (частки), які належать юридичній особі.

Ми погоджуємося з вищенаведеними науковими позиціями. Варто, зазначити, що і первісні, і похідні підстави набуття корпоративних прав пов'язуються з належними виконаннями учасником своїх зобов'язань, регламентованих законодавством. Відповідно до ч.3 ст.167 Господарського кодексу України (ГКУ) корпоративними є відносини, які виникають, змінюються чи припиняються стосовно корпоративних прав [7].

Вищезазначена законодавча неврегульованість дає підстави деяким правникам поширювати думку що особа, яка придбаває або в іншим способом набуває право на частку учасника у статутному капіталі, не вступає у товариство, тобто не стає учасником цього товариства в результаті лише набуття права на відповідну частку, а одержує унікальне право на вступ у товариство [15, с. 34]. Аргументацією для такого висновку є застосування ч. 5 ст. 147 ЦКУ за аналогією у зв'язку з відсутністю потрібної спеціальної норми.

Що є підставою виникнення суб'єктивних корпоративних прав? Існує серед практиків думка, що суб'єктивне корпоративне право - це право особи, що з'являється у певної особи через реалізації свого засновницького права і другому варіанті через створення юридичної особи.

По - перше, досить правильний погляд на те, що суб'єктивні корпоративні права не «набуваються», а саме виникають. З іншого боку, підставою для виникнення корпоративних прав потрібно вважати юридичний факт.

На практиці регулярно правники стикаються з проблемами визначення моменту виникнення корпоративних правовідносин, яке напряму пов'язане з підставами набуття корпоративних прав. Тому виходячи з вищевикладеного існує нагальна потреба вдосконалення законодавчої бази, заповнення прогалин та виправлення колізій у нормативно-правових актах.

З формального боку питання, корпоративні права виникають в силу внесення вкладу; набуття права власності на частку в статутному фонді; з набуттям правового статусу учасника такого товариства.

Підсумовуючи викладений мною матеріал, зазначу, що існує видима проблема у визначенні підстав набуття корпоративних прав в Україні, з цього приводу утворюються конфлікти. Відповідно визначити момент виникнення самих корпоративних відносин також стає важкою справою. Науковцями сформовано думку, що набуття корпоративних прав за цивільно-правовими угодами купівлі-продажу, міни, дарування моментом набуття корпоративних прав є момент укладення договору або момент визначений у договорі, але не раніше нотаріального посвідчення або державної реєстрації договору, якщо вони є обов'язковими за законом. Корпоративне господарювання займає важливе місце в державі, адже воно з кожним роком набуває більшої ваги. Корпоративне право займає великий сегмент суспільних відносин в системі приватного права. Проте процес розвитку приватного права України ще не скоро можна буде назвати завершеним. При цьому рушієм для вдосконалення напрямів розвитку цього інституту є практика. Варто погодитись з тим, що у цивільній доктрині містяться категорії, що здатні вирішити проблеми корпоративного права. Але в законодавстві накопичились норми, що створюють колізії, і примушують створювати та вдосконалювати чинне законодавство.

Головним завданням у діяльності держави має стати уніфікація українського законодавства з європейським та гармонізація внутрішньої державної нормативної бази. Зрозуміло, що найактуальнішою проблемою нині є проблема захисту корпоративних прав, яка виникає у сфері юридичної практики.

Тому виходячи з вищевикладеного існує нагальна потреба вдосконалення законодавчої бази, заповнення прогалин та виправлення колізій у нормативно-правових актах. Однак дана тема потребує кращого вивчення для деталізації кожної з підстав набуття корпоративних прав, щоб уникнути конфліктів на практиці. У сьогоденні існує інтерес до кооперацій та відносин пов'язаних з ними, через появу значної кількості юридичних осіб приватного права.

2.2 Створення господарської організації як підстава набуття корпоративних прав

Створення товариства є одним із первинних способів набуття корпоративних прав. Найбільш вдало законодавчо закріплений порядок створення акціонерних товариств. Відповідно до ч. 4, 6 ст. 81 ГК України для того, щоб створити акціонерне товариство засновникам потрібно зробити повідомлення про намір створення акціонерного товариства, здійснити підписку на акції, провести установчі збори і державну реєстрацію акціонерного товариства [7].

З точки зору С.В. Батрина, корпоративні правовідносини, залежно від встановленого моменту їх виникнення розглядаються як такі, що: а) виникнуть з моменту державної реєстрації корпорації; б) виникнуть до моменту державної реєстрації корпорації та продовжують своє існування після утворення нового суб'єкта права⁴ [1, с. 9].

На думку В. Васильєвої, реєстрація юридичної особи є юридичним фактом, що породить у особи виникнення корпоративних прав. На підставі вищенаведеного можна дійти висновку, що ключовим у виникненні корпоративних відносин є момент інкорпорації юридичної особи. Мова йде про наявність правового зв'язку, який виникає між засновниками (учасниками юридичної особи) та самою юридичною особою як похідним суб'єктом [4]. О.М. Вінник стверджує, що корпоративними відносинами слід вважати велику групу різноманітних відносин, що виникають за участю: 1) засновників та учасників господарських організацій будь-якого типу у процесі набуття ними цього статусу, реалізації наданих останнім правомочностей та припинення участі у такій організації; 2) самої організації, яка діє в особі органів управління та контролю, їх посадових осіб, уповноважених учасників у процесі прийняття юридично значущих рішень, виконання дій або навіть бездіяльності тощо [12, с. 297]. Корпоративне господарювання займає важливе місце в державі, адже воно з кожним роком набуває більшої ваги. Корпоративне право займає великий сегмент суспільних відносин в системі приватного права.

Проте процес розвитку приватного права України ще не скоро можна буде назвати завершеним. При цьому рушієм для вдосконалення напрямів розвитку цього інституту є практика. Варто погодитись з тим, що у цивільній доктрині містяться категорії, що здатні вирішити проблеми корпоративного права. Але в законодавстві накопичились норми, що створюють колізії, і примушують створювати та вдосконалювати чинне законодавство. Хотілося б надати деяке уточнення. Вважаємо, що корпоративні права виникають не на підставі участі, а на підставі набуття статусу учасника товариства. Адже участь в діяльності корпорації може мати багатогранне забарвлення. Участь у діяльності корпорації можуть брати особи, які перебувають у трудових відносинах з корпорацією, або ж менеджмент, що на підставі цивільно - правових домовленостей здійснює управління поточними справами корпорації від імені власників - учасників. На противагу, набуття правового статусу учасника товариства породжує специфічну правову площину здійснення корпоративних прав. Інші особи, що цього статусу не набувають, корпоративні права не здійснюють.

Отже, а) корпоративні права є суб'єктивними правомочностями учасників корпорації; б) корпоративні права виникнуть у особи, яка набула статусу учасника товариства. Більше того, і безпосереднє здійснення корпоративних прав може мати місце тільки в силу набуття цього статусу, що формально підтверджує приналежність особи до корпорації. Наступною проблемою яка існує є проблема окреслення юридичних осіб корпоративного типу. Для нормалізації ситуації потрібно проаналізувати законодавство, упорядкувати кваліфікаційні критерії. Таке упорядкування дасть нам можливість кваліфікувати правовідносини як корпоративні, чітко окреслити предмет даної сфери. Корпорація є узагальнюючою організаційно-правовою формою корпоративних відносин у межах однієї організації. Тому не слід її ототожнювати тільки із наявністю статутного капіталу та сукупності учасників. З позиції майнового обороту корпорація має за мету задоволення суспільних інтересів в особі конкретних індивідів (учасників) у централізації капіталу та об'єднання зусиль.

Виникає дискусійне питання: власник корпоративних прав набуває можливості здійснювати права з моменту прийняття рішення чи з моменту реєстрація відповідних змін державними органами? На думку С. В. Томчишена, право участі у товаристві (тобто момент, з якого особа може здійснювати корпоративні права) не можна пов'язувати з датою державної реєстрації змін до установчих документів [16, с. 35]. Автор обґрунтовує свою позицію тим, що відповідно до ст. 18 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців»: якщо відомості, які підлягають внесенню до Єдиного державного реєстру були внесені до нього, то такі відомості вважаються достовірними і можуть бути використані в спорі з третьою особою, доки до них не внесено відповідних змін. Але, продовжує автор, наведена норма не містить жодних положень, які б дозволили однозначно стверджувати, що зміни до установчих документів, які відображають зміну складу учасників товариства та розмір їх часток, не мають юридичної сили для їх учасників та самого товариства до їх державної реєстрації та внесення відповідних відомостей до Єдиного державного реєстру. Крім того, вказаною нормою не встановлено і жодних правових наслідків невиконання товариством у п'ятиденний термін свого обов'язку щодо реєстрації змін до установчих документів, які були прийняті загальними зборами товариства у зв'язку із зміною складу учасників товариства та розміру їх часток [16, с. 35]. Видається, точка зору автора про те, що ст. 18 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців» не можна застосовувати до корпоративних правовідносин між товариством та його учасниками, є недостатньо аргументованою. Автор, критикуючи позицію інших вчених щодо ототожнення факту набуття можливості здійснення корпоративних прав з моменту реєстрації змін до установчих документів, не наводить достатньо вагомих аргументів, які б спростовували факт набуття можливості здійснювати корпоративні права з моменту реєстрації. Аргументи вчених, що набуття корпоративних прав з моменту реєстрації суперечить ч. 5 ст. 89 ЦК України, також, на нашу думку, не є достатньо вагомими.

В даній правовій нормі зазначено, що юридичні особи та їх учасники не мають права посилалися на відсутність державної реєстрації таких змін у відносинах із третіми особами, які діяли з урахуванням цих змін. Тому частина фахівців доходить думки, що зміни до установчих документів, хоча і набирають чинності для третіх осіб з дня державної реєстрації, для самого товариства та його учасників вони є чинними до проведення їх державної реєстрації, а тому для товариства та його учасників чинність змін до установчих документів товариства не пов'язується з днем їх державної реєстрації [16, с. 36]. Вважаємо, що автори надто розширено тлумачать дану правову норму, а саме щодо кола суб'єктів, яким вона адресована.

Таким чином, процедура набуття корпоративних прав прописана недостатньо чітко. В законодавстві України чітко не визначено, протягом якого строку та як повинні бути проведені загальні збори товариства, на яких учасника повинні включити до товариства. Вищезазначена законодавча неврегульованість дає підстави частині вчених вважати, що особа, яка придбала або в інший спосіб набула право на частку учасника у статутному капіталі, не вступає до товариства, тобто не стає учасником товариства внаслідок лише набуття права на відповідну частку, а отримує лише право на вступ до товариства [15, с. 34]. При цьому аргумент для такого висновку – застосування ч. 5 ст. 147 ЦК України за аналогією у зв'язку з відсутністю спеціальної норми [17]. Але застосування аналогії, на нашу думку, в даному випадку не можна застосовувати. Наша держава перебуває на шляху євроінтеграції, а отже повинна якісно покращувати рівень правової, законодавчої сфери. Формування демократичної, незалежної держави потребує перебудови принципів функціонування управління корпоративними правами.

Як висновок вище викладеного потрібно зазначити, що однією із підстав набуття корпоративних прав є створення товариства. Проте на законодавчому рівні на сьогодні виникають певні труднощі з визначенням моменту з якого учасники, засновники набувають такі права. Адже в чинних нормах правотворець не зазначає такої інформації.

РОЗДІЛ 3 Проблеми правового регулювання корпоративних відносин

Проблема правового регулювання корпоративних відносин посідає значне місце в теперішніх наукових дослідженнях. Це зумовлено різноманітністю думок та поглядів на формулювання основних термінів корпоративних відносин. Судова практика в свою чергу також не однаково застосовує правові норми. Основною проблемою є питання віднесення корпоративних відносин до цивільного чи до господарського права. Проте формуючи власну думку на основі вище вивченого матеріалу напрошується висновок про те, що корпоративні відносини доцільніше віднести до теорії цивільного правовідношення. Адже не дивлячись на наявність у Господарському кодексі України більшості норм, що стосуються корпоративного права, всетаки цивільне законодавство є основою усього приватного права України, розкриває справжній зміст корпоративних відносин.

Доктринальне осмислення категорій корпоративного права продовжує посідати чи не центральне місце серед наукових дискусій та бажань учасників долучитися до законотворення у цій сфері. На це питання має дати відповідь саме практика. Сьогодні проблема правового регулювання корпоративного права не є проблемою браку законодавчих актів, а навпаки – існує надто велике нагромадження нормативного масиву, яке не вирішує проблеми, не закріплює чітко правила та норми, а створює лише колізії. Співвідношення приватного права та корпоративного як загального та спеціального дозволяє застосувати загальні положення цивільного права за відсутності спеціальних норм. У практиці на сьогодні існує багато спеціальних норм, які конкурують між собою, визначити пріоритетність норми яку варто застосувати важко. Варто не лише уніфікувати вітчизняне законодавство під європейські стандарти, а й гармонізувати вже існуюче.

Наступною проблемою яка існує є проблема окреслення юридичних осіб корпоративного типу. Для нормалізації ситуації потрібно проаналізувати законодавство, упорядкувати кваліфікаційні критерії.

Таке упорядкування дасть нам можливість кваліфікувати правовідносини як корпоративні, чітко окреслити предмет даної сфери. Корпорація є узагальнюючою організаційно-правовою формою корпоративних відносин у межах однієї організації. Тому не слід її ототожнювати тільки із наявністю статутного капіталу та сукупності учасників. З позиції майнового обороту корпорація має за мету задоволення суспільних інтересів в особі конкретних індивідів (учасників) у централізації капіталу та об'єднання зусиль.

Існує також проблема кваліфікації категорії „корпоративний правочин”. Звичайно зрозуміло, що виокремлення такої групи вимагатиме спеціального регулювання шляхом створення нових норм у чинному законодавстві. Предметом цього правочину є організаційні права, якими володіє учасник корпорації.

Вагомою проблемою на сьогодні є проблема захисту корпоративних прав. Актуальність проблеми у тому, що ціна порушення таких прав є досить високою, тому це привиртає таку увагу у плані матеріального та процесуального регулювання. Корпоративні відносини в свою чергу подібні до зобовязальних, адже інтереси носія цього права може бути задоволено шляхом вчинення певних дій, чи утримання від вчинення будь-яких дій. Нам відомо, що корпоративні відносини мають відносний характер. На думку В.Васильєвої корпоративні права посідають самостійне місце в системі суб'єктивних цивільних прав. Їхня природа є цивільно-правовою, але при цьому усі правники погоджуються з тим, що частку в корпоративних відносинах становлять організаційні відносини, в основі яких лежать організаційні права. З цього випливає багатогранність способів захисту. Проблемою загальної теорії захисту цивільних прав є не стільки проблема порушеного суб'єктивного права, скільки проблема захисту правомірного інтересу. Звичайно дискусійним сьогодні залишається використання такого способу захисту, як визнання права. Варто зазначити, що кожна із перелічених нами проблем захисту корпоративних прав потребує спеціальних досліджень з визначенням особливих ознак.

Ну і звичайно, що до проблем існуючих сьогодні у сфері корпоративного права, є визначення моменту з якого учасник набуває для себе корпоративних прав. Ця проблема виникла через нечіткість у законодавстві. В правових нормах не зазначено доприкладу з якого строку та як повинні бути проведені загальні збори товариства, на яких учасника повинні включити до товариства. Така неврегульованість дає підстави дослідникам вважати, що особа яка придбала частку учасника у статутному капіталі, не вступає до товариства. Аргументи правників, що набуття корпоративних прав настає з моменту реєстрації в свою чергу суперечить ч. 5 ст. 89 ЦК України. На жаль, ця проблема виникла через відсутність в Цивільному кодексі України, Господарському кодексі України, Законі України «Про господарські товариства» відповідних чітких спеціальних норм. Звичайно, що врегулювання даного питання має важливе значення для особи, адже від нього залежить коли вона стане повноправним власником та зможе здійснювати належні йому корпоративні права [13]. Корпоративне господарювання займає важливе місце в державі, адже воно з кожним роком набуває більшої ваги. Корпоративне право займає великий сегмент суспільних відносин в системі приватного права. Проте процес розвитку приватного права України ще не скоро можна буде назвати завершеним. При цьому рушієм для вдосконалення напрямів розвитку цього інституту є практика. Варто погодитись з тим, що у цивільній доктрині містяться категорії, що здатні вирішити проблеми корпоративного права. Але в законодавстві накопичились норми, що створюють колізії, і примушують створювати та вдосконалювати чинне законодавство. З'ясування особливостей корпоративних відносин має не лише теоретичне, а й практичне значення, адже дослідження даної тематики дасть змогу краще захищати права та інтереси учасників таких правовідносин. Існує потреба законодавця створити дієві механізми, які дозволять зберігати баланс інтересів суб'єктів корпоративного права. Варто здійснити ряд доповнень до законодавства, які б змогли не допустити зловживання правами та втрату контролю над кооперативними відносинами, мінімізувати згубний вплив на зовнішні відносини корпорацій.

Термін „корпорація в національному цивільному законодавстві відсутній, а Господарський кодекс України містить певні хибні норми. Тому з огляду на стан речей є необхідність у вірному тлумаченні понять у сфері корпоративних відносин. Напевне на сьогоднішній день корпоративні правовідносини єдиний вид суспільних відносин, який зумовив таке різноманіття визначень та поглядів. Довкола корпоративних прав завжди ведуться дискусії, тому що навіть Цивільний кодекс України не містить визначення корпоративних відносин.

Звичайно виникає спірне питання коли ж власник корпоративних прав отримує можливість розпоряджатись ними з моменту прийняття рішення чи з моменту реєстрації відповідних змін державними органами? Оцінивши думки дослідників ми можемо погодитись з думкою Бутрин Н., що право на участь особи у корпорації є основним з-поміж інших корпоративних прав, вважається, що учасник отримує можливість здійснювати права з моменту реєстрації змін до статуту (щодо учасників ТОВ, ПТ, КТ) або з моменту внесення відповідних змін до реєстру акціонерів [3, с. 109].

Сьогодні проблема правового регулювання корпоративного права не є проблемою браку законодавчих актів, а навпаки – існує надто велике нагромадження нормативного масиву, яке не вирішує проблеми, не закріплює чітко правила та норми, а створює лише колізії. Співвідношення приватного права та корпоративного як загального та спеціального дозволяє застосувати загальні положення цивільного права за відсутності спеціальних норм. У практиці на сьогодні існує багато спеціальних норм, які конкурують між собою, визначити пріоритетність норми яку варто застосувати важко. Корпоративне законодавство в Україні перебуває на певному етапі розвитку, оскільки на законодавчому рівні існує багато спірних моментів, які в подальшому породжують утворення корпоративних конфліктів. Актуальність даної теми зумовлена тим, що на сьогоднішній день не існує чітко регламентованих норм, які б змогли врегулювати такі складні суспільні правовідносини, як корпоративні.

На практиці регулярно правники стикаються з проблемами визначення моменту виникнення корпоративних правовідносин, яке напряму пов'язане з підставами набуття корпоративних прав. Тому виходячи з вищевикладеного існує нагальна потреба вдосконалення законодавчої бази, заповнення прогалин та виправлення колізій у нормативно-правових актах. Наша держава перебуває на шляху євроінтеграції, а отже повинна якісно покращувати рівень правової, законодавчої сфери. Формування демократичної, незалежної держави потребує перебудови принципів функціонування управління корпоративними правами. Довкола корпоративних прав завжди ведуться дискусії, тому що навіть Цивільний кодекс України не містить визначення корпоративних відносин. Отже, зазначене свідчить про потребу виокремлення корпоративних відносин, визначення об'єкту з приводу якого вони виникають. Напевне на сьогоднішній день корпоративні правовідносини єдиний вид суспільних відносин, який зумовив таке різноманіття визначень та поглядів.

На основі нашого дослідження зазначаємо, що на сьогодні в Україні існує безліч колізій, розбіжностей у законодавстві, які є причиною корпоративних конфліктів. Ця сфера потребує чіткої регламентації аби унеможливити появу нових проблемних питань. Доктринальне осмислення категорій корпоративного права продовжує посідати чи не центральне місце серед наукових дискусій та бажань учасників долучитися до законотворення у цій сфері.

Висновок

Наша держава перебуває на шляху євроінтеграції, а отже повинна якісно покращувати рівень правової, законодавчої сфери. Формування демократичної, незалежної держави потребує перебудови принципів функціонування управління корпоративними правами. Розглядаючи потребу визначення поняття «корпоративного права», вважаю за необхідне застерегти стосовно необхідності врахування такої обставини як структурний поділ права на об'єктивне (сукупність діючих у країні юридичних норм, правил і принципів) і суб'єктивне (визнається за певним суб'єктом), обумовлений спеціально-юридичними та соціальними закономірностями. Корпоративне право потрібно розглядати в суб'єктивному значенні і розуміти під цим терміном право особи, об'єднуючи зусилля та капітал, бути учасником (засновником) корпорації (юридичної особи корпоративного типу). Можна зазначити, що об'єктивне розуміння корпоративного права вказує нам на сукупність норм, що регулюють дану сферу правовідносин, а суб'єктивне розуміння вужче по своїй природі, адже стосується виключно учасника відносин та його можливості певної поведінки. По-перше ці права можуть належати будь-якій фізичній або юридичній особі, але, згідно зч. 2 ст. 167 ГК України, проте законом можуть бути передбачені і обмеження щодо володіння корпоративними правами та (або) їх здійснення. Розглянемо і другу особливість ці права зумовлюються належністю особі частки в статутному фонді (майні) господарської організації (тобто така організація повинна мати корпоративний устрій — її статутний фонд або майно має бути поділений на частки. Звичайно, що відповідно до національного законодавства корпоративні права складаються з тріади фундаментальних прав: право на управління господарською організацією; право на отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної господарської організації; право на отримання активів даної господарської організації в разі її ліквідації, а також можуть включати інші права, передбачені законом.

Обов'язковою ґрунтовною ознакою корпоративних відносин слід вважати наявність визначеного правотворцем об'єкта права корпоративної власності, наявність в учасника корпоративних прав особливого виду майнових прав. Корпоративні права містять норми правил поведінки загального характеру, тобто ругують розповсюджені дещо типові організаційні відносини, та поширюються здебільшого на усіх членів організації. Звичайно окрім загальності таких норм вони мають ситемний характер, їх умовно можна ділити на блоки покликані регулювати конкретні сторони діяльності корпорації. Звичайно варто не забувати про те, що дотримання та виконання таких норм є обов'язковим для учасників організації. Формою закріплення корпоративних прав як правило є корпоративні акти, які поділяються на рівні залежно від юридичної чинності. Видаються такі норми органами керування корпорації і виражають волю усього колективу як автономне утворення. І найголовніше у випадку порушення таких норм вони забезпечуються примусом. Корпоративні права наділені такими ж характерними ознаками, а саме : вартісна мінливість ; неможливість відчуження частини прав; поєднання принципу свободи договору та обмежень щодо розпорядження.

В теорії цивільного права підстави набуття права власності поділяють на первинні та похідні за критерієм правонаступництва. До первинних належать способи, які правонаступництва не передбачають, а до похідних ті, що ґрунтуються на правонаступництві. За такою класифікацією, до первинних підстав набуття корпоративних прав можна зарахувати: створення або участь у створенні юридичної особи;внесення внеску до статутного капіталу; прийняття учасника з одночасним збільшенням статутного капіталу;емісія акцій. До вторинних підстав належать такі: придбання акцій нової емісії; купівля-продаж, дарування, міна акцій (частки); спадкування; продаж акцій (частки), які належать юридичній особі.

Створення товариства є одним із первинних способів набуття корпоративних прав. Найбільш вдало законодавчо закріплений порядок створення акціонерних товариств.

Хотілося б надати деяке уточнення. Вважаємо, що корпоративні права виникають не на підставі участі, а на підставі набуття статусу учасника товариства. На підставі вищенаведеного можна дійти висновку, що ключовим у виникненні корпоративних відносин є момент інкорпорації юридичної особи.

Сьогодні проблема правового регулювання корпоративного права не є проблемою браку законодавчих актів, а навпаки – існує надто велике нагромадження нормативного масиву, яке не вирішує проблеми, не закріплює чітко правила та норми, а створює лише колізії. Співвідношення приватного права та корпоративного як загального та спеціального дозволяє застосувати загальні положення цивільного права за відсутності спеціальних норм. У практиці на сьогодні існує багато спеціальних норм, які конкурують між собою, визначити пріоритетність норми яку варто застосувати важко. Корпоративне законодавство в Україні перебуває на певному етапі розвитку, оскільки на законодавчому рівні існує багато спірних моментів, які в подальшому породжують утворення корпоративних конфліктів. Актуальність даної теми зумовлена тим, що на сьогоднішній день не існує чітко регламентованих норм, які б змогли врегулювати такі складні суспільні правовідносини, як корпоративні. На практиці регулярно правники стикаються з проблемами визначення моменту виникнення корпоративних правовідносин, яке напряму пов'язане з підставами набуття корпоративних прав. Тому виходячи з вищевикладеного існує нагальна потреба вдосконалення законодавчої бази, заповнення прогалин та виправлення колізій у нормативно-правових актах. Наша держава перебуває на шляху євроінтеграції, а отже повинна якісно покращувати рівень правової, законодавчої сфери. Формування демократичної, незалежної держави потребує перебудови принципів функціонування управління корпоративними правами.

Список використаних джерел:

1. Батрин С.В. Корпоративні правовідносини у господарському праві. Автореферат дис. канд. юрид. наук. - К., 2012. - 20 с.
2. Бутрин, Наталія Степанівна Правочин як підстава виникнення та припинення корпоративних прав : дис ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Наталія Степанівна Бутрин . – Київ, 2014 . – 207 с.
3. Бутрин, Наталія Степанівна Правочин як підстава виникнення та припинення корпоративних прав [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Бутрин Наталія Степанівна ; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. - Київ, 2014. - 16 с.
4. Васильєва В. А. До питання про поняття корпоративного права [Електронний ресурс] / В. А. Васильєва. – Режим доступу : <http://www.lawyer.org.ua>.
5. Васильєва В. Корпоративні правовідносини як вид суспільних відносин / В. Васильєва // Юридична Україна. - 2003. - № 10. - С. 24-26.
6. Васильєва В. А. Проблеми розвитку корпоративного права / В. А. Васильєва // Приватне право. – № 1. – 2013. – С. 135–145.
7. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436- IV / ВВР, 2003, №№ 18-20, 21-22, с. 144.
8. Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти) : монографія / [В. В. Луць, В. А. Васильєва, Н. Р. Кобецька, І. Р. Калаур, О. В. Кашина, І. Б. Саракун] ; за заг. ред. В. В. Луця. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 320 с.
9. Колодій А. М. Принципи права України: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – С. 93–94, 169.
10. Кравчук В. М. Корпоративне право: Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. – К.: Істина, 2005. – С. 12–13
11. Крестовская Н. Н., Матвеева Л. Г. Теория государства и права. – Х.: Одиссей, 2007. – С. 287–288

12. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України: 2-е видання, переробл. і доповн. / За заг. ред. Знаменського Г.Л., Щербини В.С.; Кол. авт.: О.А. Беляневич, О.М. Вінник, В.С. Щербина та ін. - К.: Юрінком Інтер, 2008. - 720 с.
13. Про господарські товариства : Закон України № 1576-XII від 19.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
14. Сороченко А. Підстави набуття корпоративних прав та момент виникнення корпоративних правовідносин за законодавством України / А. Сороченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. - 2012. - Вип. 94. - С. 83-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2012_94_24
15. Томчишен С. В. Відчуження учасником частки у статутному капіталі як підстава припинення в нього та виникнення у її набувача корпоративних прав у товаристві з обмеженою відповідальністю / С. В. Томчишен // Актуальні питання цивільного та господарського права. – 2008. – № 3. – С. 32–34.
16. Томчишен С. В. Набуття права участі у товаристві з обмеженою відповідальністю / С. В. Томчишен // Актуальні питання цивільного та господарського права. – 2008. – № 6. – С. Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правовий аспект): Монографія / за заг. ред. Луця В.В. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2007 р. – 320 с.
17. Цивільний кодекс України № 435-VI від 16 січня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
18. Цивільне право України : підруч. : у 2 т. Т. 1 / за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х. : Право, 2011. – 656 с.
19. Цікало В. Корпоративне товариство: поняття, ознаки, організаційно-правові форми / В. Цікало // Право України. – 2006. – № 6. – С. 50–53.
20. Шама Н. П. Спадковий договір в цивільному праві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / Н. П. Шама ;

- Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2008. – 16 с.
21. Швиденко О. С. Акція як об'єкт права власності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / О. С. Швиденко ; НАН України. – К., 2006. – 22 с.
22. Шишка Р. Б. Корпоративні правочини / Р. Б. Шишка // Корпоративні правочини : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з пробл. корпорат права. – Івано-Франківськ, 2013. – С. 23–27.
23. Щербина В. С. Правова природа корпоративних відносин / В. С. Щербина // Українське комерційне право. – 2006. – № 7. – С. 55–57.
24. Яворська О. Нові права як об'єкти цивільного обороту / О. Яворська // Вісник Львівського національного університету ім. І Франка. – 2011. – Вип. 53. – С. 225–231. – (Серія: Юридична).
25. Яроцький В. Л. Цивільно-правові засоби забезпечення оборотоздатності корпоративних прав (коментар чинного законодавства, огляд судової практики та аналіз доктрини) / В. Л. Яроцький // Актуальні питання цивільного та господарського права. – 2007. – № 4–5. – С. 99–103.